

testimonis de cast. ant. *pres* de c. 1300 o poc abans, més tres exemples catalans de 1302 i 1303, i dos d'occitans medievals, tots ells escrits *presset*, tot això designant una classe de tela, que a Castella s'importava de França. On God. i Du C. documenten *pres* i *pers*; afegim-hi encara *pierset*, God. VI, 152a. També *perset* «sorte d'étoffe», i *pers* «drap bleu foncé», han estat assenyalats en oc. ant. (PDPF; PSW VI, 272, i Rayn. IV, 22). M-Lübke (REW, s. v.) identifica amb el nom de color *pers*, ben conegut en fr. i oc. antics («bleu foncé», «foncé en parlant des cheveux»).

Només s'hi poden fer, com ja diu Castro, algunes objeccions semàntiques: com sigui que quasi sempre es tracta de drap que consta com a *vermell* o *escarlata*. Però les modes varien, i els matisos de color són tan sovint tornasolats: el *pers* era sobretot, i bàsicament, un color «foncé». Per altra banda notem que precisament el fet que unes nou, cada deu vegades, es vagi sentir la necessitat de puntualitzar «*presset vermell*» ja revela que aquest color no era essencial, i podia haver-n'hi d'altres: Castro n'assenyala de «negres etc.» a part dels vermells; i allò que hem fet, a casa nostra, ja no és una mera presumpció, car també hi tinc documentada una «clamidem de *presseto viridi*» a Vic en l'any 1249 (CaCandi, *MiscHiCat.* II, 430). I en tot cas consta que el nostre *presset vermell* era conegut internacionalment com a equivalent del *perso*, per la versió del *Decam.*: «yo quitaré del usurer les mies robes nupcials de *presset vermell* e lo mantell de les festes, que yo aportí a mon marit», trad. *la gonnella mia del perso e* --- (VIII, § 2, 443.15).

Pel que fa al nom de color ja es documenta *PERSUS*, -A, -UM, 'blau' en fonts del llatí vulgar (des de la *Mulomedicina Chironis*), Wagner, *Glotta* VIII, 237; Svennung, *Unters. zu Palladius*, 632; Walde-H. II, 291; es creu allusiu al nom de la Pèrsia. Si prové d'una comparació amb el nom de la tela o el color (o d'altra cosa) l'alt-arag. *sacar lo preset* «barbechar» i *fer labor a preset* «separar la tierra de las piedras», que AKuhn recollí a Echo (RLiR XI, 180) no voldria assegurar-ho.

Presseta, *pressió*, *pressionar*, *pressós*, V. *prémer* *Pressuposar*, *pressuposició*, *pressupòsit*, *pressupost*, *pressupostar*, V. *pondre* i *posar* *Pressura*, *pressurar*, *pressurós*, *pressut*, V. *prémer*

PRESTAR, del ll. PRAESTARE 'distingir-se, sobresortir', 'sortir fiador, respondre (d'alg. c.)', 'fornir, proporcionar' (derivat de STARE 'estar, tenir-se dret'). □ 1.ª doc.: S. XIII.

Segurament el significat més antic i originari fou l'intransitiu, que no sols era l'etimològic i freqüentísim en llatí clàssic, per a 'excellir, distingir-se', 'mostrar-se triomfant', 'poderós' (*praestare in aliqua arte, pr. truculentia, praestat mori quam servire, praestare de se, praestare a vi*), sinó que restà usual a la nostra Edat Mitjana; com en la cançó de Croada de Cerverf de Girona: «Que-l reys James, ab mants, crey que-s plevisca / pel Loc de Déu cobrar e pels turcs tondre, / sol Roma-ls *prest*, que-s fay tan seynoriva» (81/34.7):

per poc que l'Església romana doni de si, demostrí el seu poder (en pro d'ells), aquesta Roma que es fa pregar tant (que regateja tant el seu suport).

Això es concretà en l'acc. 'donar de si, donar matèria': «ell fóra mort d'aquella volta, si no fos estat lo cordó de seda que portava; e ara vos diré --- com se deu fer: preneu fil de ferre, de aquell que posen en les lànties, que-s doblega a totes parts, e cobriu-lo tot de seda a manera de cordó, e per fort que-l ligueu, tostemp *presta e-s* doblega en aquella part que-l volreu, e si-l volen tallar no poden, car la seda porien tallar mas no el ferro: e aquest és bon secret en les armes», JoMartorell (Ag. I, 214). «Si encontra o remort / en la moleta, / o en qualque guarda molt secreta, / no romp mas *presta*», *Somni de J. Joan*, v. 2276. I amb sentits així s'ha mantingut fins avui en terra valenciana: «com el tal modisme ja no *presta* més, devem nosatres acabar estes ralles», MGadea (*T. del Xè* III, 125). I aplicat a coses agrícoles es pot dir amb referència als fruits: «la palera *presta* molt: plantes una palera, i d'ací dos anys està plena de figues xumbes» Sumacàrcer (1962).

D'aquí el sentit del semi-latinisme *prestància* o *prestança*, que no en va, entre totes les llengües romàniques, apareix primer que en cap, en català, ja en la *Fi del Comte d'Urgell*, pels anys de 1440: «eren grans cases riques e poxants, e hòmens de molta *prestàntia*» (1.ª ed., 57); de la segona meitat del segle *AlcM* en troba tres testimonis (Roís de Corella, Pere M. Carbonell, 1479, i doc. mall. del mateix any). I segueix ple de saba popular, particularment entre els millors escriptors de les muntanyes valencianes: «les aracades --- i l'agulla d'or al pit ornamenten --- i donen *prestància* a les balladores», Carles Salvador (*Les Festes de Benassal*, 59).

Ara bé en llengua italiana el mot és bastant tardà i poc vivaç; i en castellà, on pren el mateix sentit que en la nostra llengua, és de data molt moderna; ¹ en francès és on apareix amb el mateix matís figurat i de prosopopeia que en català, però ho fa força més tard: «la *prestance* du corps et la divinité de vostre gentil esprit», frase que assenyala com a primer espècimen Vagany (RFGn. xxxii, 133), datada de 1583: si no m'enganyo és de Brantôme, l'estil del qual és conspicu pels hispanismes de totes menes que l'esmalten. Bloch-Wartburg hi observen beatament: «dès 1583, au sens moderne; au xv et au xvi S. signifie 'excellence, supériorité'. On a attribué le sens moderne à l'it. *prestanza*, mais celui-ci ne signifie que 'excellence', comme le fr. du xv et le xvi S.: le développement du sens est propre [...] au français». Com sempre, el català... no existeix! Però ell és el pare de la criatura. La imitació del perigordí Brantôme féu forrolla... *Prestant* (1617).

El sentit bàsic intransitiu es concretà, ja en llatí, seguit per la nostra llengua, addicionant-lo amb complements que en detallaven el contingut. *Prestar ajuda*, *suport* etc.: «casun advocat --- jurarà que en les causes que veurà desesperades --- *patrocini no prestarà*» ban barceloní de 1401 (Arx. Mun. Bna., 25). És clar que la prestació per excel·lència fou la de diners i